

Sagn og overtro fra Jylland,

samløde af folkemunde

ved

Evald Tang Kristensen.

**Anden samlings
første afdeling.**

Udgivne med offentlig Understøttelse.

Kolding.

I hovedkommission hos Konrad Jørgensen.

1886.

hest. Da han nu saa imellem den og hestens hals, fik han øje på en hel del bjærgfolk, der helt havde omringet vognen, og han kunde aldrig snakke så godt med dem, at han kunde få lov til at kjøre af stedet, uden de fik lov til at tage bruden. Det måtte de så til at gå ind på, ihvor nødig de end vilde, en kan jo nok tænke, det var ikke med en god vilje, og så tog de den sølle brud og gik ind med i højen. Siden den tid fik højen det navn Brudehøj. En mand, der boede her ved siden af, fandt for en 16 år siden en ring i højen, og det var sagtens hendes forlovelsesring.

43. Den første brud. a. Den gang de begyndte at sætte *Højslev* kirke, da blev det revet ned om natten, de satte om dagen. Så kunde de da aldrig forstå det. Men så en eftermiddag kom der en bitte lav mand til dem med en grå hat på — den hat skal være afhugget på den østre ende af æ lavkirke — og han siger til dem: Hvad de vilde nu give ham for at mure løs så meget om natten, som de murede om dagen? — det var nu murerne, han sagde det til. Så svarer de og siger: Hvad det skulde koste? Ja, han vilde ikke have andet end den første møbrud og så den sidste, der blev viet i den kirke. Så bejaer de jo det, og kirken blev godt nok færdig. Men da kommer der et fruentimmer ude fra *Højslev* søndresogn og skulde vies, og så bliver der sådan en tåge, da de kommer for stetten, te det ene menneske kunde ikke se det andet, og så kom bjærgmanden og tog hende og slæbte af med hende. Men da hun havde brudesmykket på og var brudegivet i Jesu navn, kunde han ikke komme ind ad bjærget med hende, før hun fik det af. Så kom han til en fårehyrde og bød ham så mange penge for at tage det smykke af hende, og det gjorde han, og så rejste bjærgmanden ind med hende. Der er siden blevet bygget en gård der i dalen, og den kaldes Brudedals-

gård. Der skal have været en gammel kone i den gård, der har været inde hos hende, når hun fik »bars«, hun fik da fire efter sigelse. Hun gik da også ud af bjærget efter vand ved Brudedalsdammen i nærheden ved gården, det kunde de se ved hjemlys dag, og så vilde de rende efter hende og tage hende; men det sagde hun de måtte ikke, for det lidde hun ilde for, når hun kom ind. Hun fortalte dem også, at hun kunde stå inde i bjærget og se hendes gård lige så livagtig, som hun stod for ved gården. Det har Henrik fortalt mig.

44. En anden fortæller således: Bjærgmanden, der byggede *Højslev* kirke, har faaet den første brud, men den sidste får han vel aldrig. Der, hvor han skal have slæbt den første brud op ad heden, der blev en grøn sti, hvor der aldrig gror lyng, og den går fra Brudedalsgård helt op til bjærget. Det Højslev sogn har været et grimt sogn en gang, de har haft sådan med den Slemme at bestille med hujen og brålen og skrigen og kortspil.

45. Den første brud. b. Om *Haderup* kirke fortælles, at trolden var med til at bygge kirken på den betingelse, at han skulde have de tre første brude, der blev førte til kirken for at vies. Den første brud er bleven tagen af Djævelen, og han førte hende ned i Brudedal, det er en dal, der ligger sønden for den dal, hvori degnen og præsten bor. Derfor tør ingen brud komme sønden for kirken, og ethvert brudefølge kjører vesten om til den.

Se en lille tilføjelse i Jyske folkeminder III, s. 96.

46. En bytting. Ajs (Anders) Hedegård og hans kone havde fået dem en lille dreng. Så siger Ajs: »Vi må passe på den tredje nat, for hejs kommer bjærgmandens kone og bytter den og tager vort barn og lægger hendes eget i steden.« Men de faldt begge to i søvn den tredje nat, og hvad Ajs har at gjøre, da han

en ham det råd, at han skulde anbringe en le med odden i vejret i samme seng, hvor han lå. Den nat mærkede han ikke til maren; men om morgenen opdagede han blodspor på sengklæderne og videre ud i stuen; og da han havde fulgt sporet langt ud på marken, fandt han ved dets ende en smuk kvindeskikkelse. Siden den tid plagede maren ham aldrig.

130. En kongelig formaning. Pastor Friis sagde til kongen, da de stod på *Dagbjærg Dojs*: »Her står vi, hvor alle de hedenske djævle har régeret i gammel tid.« Dertil svarede kongen: »Tror du på det?« Præsten tav til det spørgsmål, men så tog kongen atter ordet og sagde: »De må se at udrydde alt det hedenskab af Deres menighed.«

II.

Sagn om kæmper, konger, herremænd, krigsfolk, røvere og kjæltringer, om kirker, gårde, søer og skove m. m.

131. Et stort kæmpeslag. En gang boede der en stor kæmpe i *Flettenshøj* på Knudstrup mark, de kaldte ham *Runemand*, og hans elskte viv kaldtes *Runekvind*. Om hende siges, at

hun væved med guldskytte sin

af guldtråden ægte lin,

hvoraf hun gjorde smykker fin'.

Så boede der en i *Bredhøj*, og han kaldtes *den Onde*, for han vilde gjøre alle folk fortræd og var sådan meget